

Titel: Sprogteori, [Lectures] 113-0120

Citation: "Sprogteori, [Lectures] 113-0120", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_113-shoot-workidacc-1992_0005_113_Lectures_0120/facsimile.pdf (tilgået 28. maj 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Navn osv. paa overlappning resp. sammenfald. Husk at alv' s; at
kom i en situation suspenderes under givne betingelser. Forholdet til be-
tingelserne skal vi nu se paa.

Naar maaske lakked sig fra et indholdsexempel: lat. karnis og
gravis: nom. us n.
acc. um / um

eller sammenfald
Mellem overlappningen og dens betingelser bestaar der aabenbart
relation:

nom./acc. R n. 'bon-' etc.
m./n. R acc., sg., visse temaar (cf. grauem graec)
(dette vilde spille tilfaldsvis
sagen rolle for nom./acc. R n;
ligevaldigt betingelsen sg.)

*1.2. hvilken art relation er det? solidaritets, selektion eller
kombination?

Det vil vise sig at afhænge af, om de stavelser, der har ad-
gaa med, er invariante eller varianter. Vi maa paa paa den
ene side opstille et sammenfald

Vi sætter først, at det er invariante; minne kald
Hvor gang vi har {nom./acc.} har vi saa n.? Nej: consules.
n., har vi saa i samme klasse {nom./acc.}?
Nej: boni bono
(cf. sp. ved unum)

Altraa: {nom./acc.} n. - - - - {m./n.} har vi ma acc., sg. og disse samme temaar?

Nej: de betingende stavelser kan udskiftes en-
keltheds: gen. boni; acc. pl. graues; grauem/graue.
acc. ~~pl.~~ sg. ~~pl.~~ dype temaar, har vi ma sp. pl.?

Altraa: de betingende stavelser kan udskiftes enkeltvis:
gen. boni.

acc., sg. og disse temaar, har vi saa {m./n.} ja.
Altraa: {m./n.} acc., sg., 'bon-' etc. nej
nej = -

Vi sætter nu, at stavelserne er varianter:

Vi har set, at vi kan have nom./acc. uden n. (consulés); sammenfaldt {nom./acc.} har en variant i forb. m. n., en anden variant i forb. m. mf. pl.; ~~der~~ ~~den~~ n. har en variant i forb. m. {nom./acc.}, en anden i forb. m. anden kasus. De bliver det solidaritets:

n.-var. {nom./acc.} \approx nom-acc-varianten af neutrum

tilsvarende: acc. sg. 'bon' etc. - var. {m./n.} \approx acc. sg. 'bon' etc. og det er på forhånd givet, at vi får solidaritet i alle tilfælde.

Der er 2 grunde til at foretrække variantopfattelsen:

- 1° Vi får dermed i alle tilfælde registreret konnexioner,
- 2° Dette skal vi i henhold til kravet om udtømmende beskrivelse (bestemt, hvis er ikke det negative udtryk)
- 3° Vi får dermed den simpleste løsning og opfylder altså dermed simpelhedens princip.

Relationen mlt. en overlapping og dens betingelse vil det være ~~naturlig~~ hensigtsmæssigt at kalde dominans: Vi vil sige, at betingelsen dominerer (overlappingen), og at overlappingen domineres af den betingelse: n. dominerer (nom./acc., acc. sg., 'bon' etc. dominerer (m./n., og tilsvarende). (+ betegner specifikation)

Men det er langt fra nok til forståelsen af fenomenet. Vi vil undersøge, hvad dominans er.

Dominans = solidaritet mlt. en variant og en overlapping.

dominant eller dominerende (= den dominans indgående variant).

domineret \rightarrow = den dominans indgående overlapping.

* Det er ingen mening i sig selv, at overlappingen har varietet.

~~Eng. p. 100~~ Et enkelt udtryks eksempel:

Eng. z/s → fornt. ~~kon.~~ {kon.} 4 samme stavelser.

Kan sættes
 til z → {st. kon.} } det er en (kategori af) varianter: t i cats
 s → {ut. kon.} } er en anden var (t) end t i cat, catch;
 g i dogs er en anden var (d) end d i dog,
dogged [dɔgd] (præt. af dog 'følge i haleen
 paa én'). Her består solidaritet.

Er disse varianter varieteter eller variationer? (Varianter
 definerede hhvis ved solidaritet og ved kbin.) Det er varieteter
 (paa linie med t i kille kalde kille, forsk. fra + B).

Fr. 3/s → flg. {kon.} (j'pense): her er det en variation

Kan sættes til z → {st. kon.}

} → {ut. kon.}
 eller z

√ z 3 varianter for.

De to første exx var obligatorisk overlapping, det er alle
fakultativ overlapping. Det uklare moment af 'social
 tvang' (der handler om lingvistisk autonomi) fjernes, og
 vi kan definere indhold v. hj. a. de begreber, vi har medført:

obligatorisk overlapping = overlapping, ved hvilken domi-
 nansen er en varietet.

fakultativ overlapping = overlapping, ved hvilken domi-
 nansen er en variation.

|| f. ex. 3-variationen af p, ||
 p - - - p

Genemgaa de første exx.

Vis i varianter med solidaritet; obly. eller fak.

dominans.

Suspenderet relation:

Kongruens: nom. mask. 2. ~~pl.~~ → nom. mask. 2. ~~pl.~~
et. et.

træder i kraft, naar man har
1° adlet → overlet *)
og samtidig 2° adlet er et adjektiv.

*) bestemte (kvalificerende, modificerende) og
bestemt (— t, — t).

den er derimot suspenderet, naar
1° man ikke har adlet → overlet
2° adlet ikke er et adjektiv

~~suspenderet i engelsk~~

Suspenderet korrelation:

befekthvering: ^{nom.} mane / acc. abl. | dat. gen.
sē sibi sē sui | nom.

Krafttræden og suspension.

Overlapping. Exempleme, blot for at vise mutationens
suspendering.

his hiss 'hnsk' → 'hertuginde', duchies 'hertuginde' ^{zsal seal, ~~his hiss~~} (6)

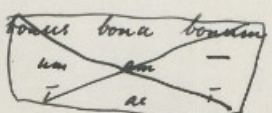
impl 1° eng. z > s ÷, fæstent kons. 'dresses dishes dogs cats'

impl 2° - d > t ÷, - - - 'dare bear, den ten
hat had lived walked
wanked; d

impl 3° fr. ʒ > ʃ fak. +, fæstent kons. 'Jean chant
jone chou'

impl 4° slav. sl. > ust. + ust. } x)
ust. > sl. + sl. }
paha 'slat' pakuus
kyriä kyryys

impl 5° arabik, altagyk: selolysharmoni xógur xogúte zóbor zóborúte
impl 6° russ. vokal > o > i; nykes. > o. kólokor (kólokorá) nom.pl.)

Syntes 1° kasús y genús: Impl. eng. for [fə] but [bət]

us	um	a
um	~ um	am
ī	~ ī	ae
ō	~ ō	ae
ſ	~ ſ	ā
ō	~ ō	ā

Syntes 2° am are is; give give gives; gave gavest gave; we you they are, give.
impl 3° me > moi ÷ prep. — Opf. sg./pl.

x) с горѣ 'net ad bjergel' с каѣты с мѣи 'fra hakei'
в каѣты 'net i kalytten' в збру с хемчѣу синой 'fra perlen'

} 3 ÷